

MÍSTNÍ AKČNÍ PLÁN FRÝDEK-MÍSTEK

Zápis

Akce: jednání pracovní skupiny Šance
Termín konání: čtvrtek 16. března 2023, od 12:00 hod.
Místo konání: Základní škola a mateřská škola Raškovice, Raškovice č. p. 18
Přítomni: viz prezenční listina

PROGRAM

1. Informace o projektu
2. SWOT analýza
3. Rámcové aktivity
4. Aktivity spolupráce
5. Ostatní

ÚVOD

Jednání pracovní skupiny (dále jen „PS“) zahájil David W. Novák, který přivítal přítomné členky a představil program jednání. Z jednání PS byla s vědomím přítomných pořizena fotodokumentace pro potřeby dokladování. Zápisem byl pověřen David W. Novák, jeho ověřením Hana Kachtíková.

INFORMACE O PROJEKTU

David W. Novák krátce informoval přítomné o aktivitách, které v projektu proběhly od posledních jednání PS, aktuálně probíhají a plánují se:

- 2. a 3. března 2023 proběhlo společné jednání ostatních PS na hotelu Zlatý orel na Ostravici. Zaměřovalo se na analýzu výchozí situace v oblasti působnosti jednotlivých PS, formulaci rámcových aktivit ke zlepšení této situace a konkrétních aktivit spolupráce pro roční akční plány 2024 a 2025.
- V červnu se očekává vyhlášení výzvy k předkládání žádostí o dotace na navazující projekty (Místní akční plán Frýdek-Místek IV). Součástí žádosti budou kromě jiného i uvedené roční akční plány.
- Stále probíhá evaluace místního akčního plánování (povinná aktivita projektu). Zajištěna je externím evaluátorem a hodnotí všechny dosavadní inkarnace projektu (I, II a III; 2016–2023).
- 24. a 25. května 2023 proběhne na hotelu Zlatý orel na Ostravici další setkání ředitelů a vedoucích pracovníků škol regionu. Akce bude podpořena statutárním městem Frýdek-Místek.
- Kromě dokončení probíhajících aktivit nás čeká aktualizace veškeré dokumentace projektu.

SWOT ANALÝZA

Přítomní diskutovali nad silnými a slabými stránkami, příležitostmi a ohroženími v oblasti působnosti PS, především nad změnami, ke kterým došlo od data poslední aktualizace analýzy (listopad 2021). Revidovali v ní uvedenou SWOT analýzu (formulace jednotlivých bodů) a posléze prioritizovali v dotazníku její jednotlivé body. Vzhledem k tomu, že přítomní vyplňovali své individuální dotazníky, v nichž body souhrnné SWOT analýzy prioritizovali, vznikl datový podklad pro tvorbu specifické SWOT analýzy za PS Šance, která bude součástí aktualizované analýzy. Výsledná souhrnná SWOT analýza je přílohou tohoto zápisu.

RÁMCOVÉ AKTIVITY

Přítomní se zamýšleli nad rámcovými aktivitami ke zlepšení situace v oblasti působnosti PS Šance. Po tomto brainstormingu se věnovali revizi popisu aktivit a opatření příslušné pasáže strategického rámce priorit. Výsledné znění této pasáže je přílohou tohoto zápisu.

AKTIVITY SPOLUPRÁCE

Do působnosti PS Šance spadala, spadá a nadále bude spadat jediná (pod)aktivita spolupráce: metodický klub společného vzdělávání. Nově se tento metodický klub zaměří nejen na agendu společného vzdělávání v běžné výuce a osobnostní rozvoj zapojených aktérů, ale také na práci školních specialistů (speciálních pedagogů, školních psychologů atp.). Kromě vzdělávacích aktivit by mohly být součástí činnosti metodického klubu také výjezdy za inspirací a sdílením zkušeností nebo vytvoření sdílené knihovny.

OSTATNÍ

Další jednání PS se uskuteční **4. května 2023 od 12:00 v raškovické základní škole.**

ZÁVĚR

David W. Novák poděkoval přítomným za účast a ukončil jednání PS.

Zapsal: David W. Novák

Ověřila: Hana Kachtíková

PŘÍLOHY

Prezenční listina z jednání pracovní skupiny Šance

Souhrnná SWOT analýza

Rámcové aktivity

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

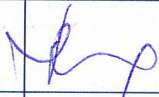
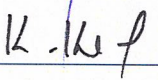
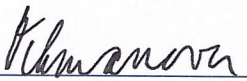
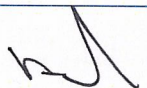
MÍSTNÍ AKČNÍ PLÁN FRÝDEK-MÍSTEK III

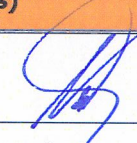
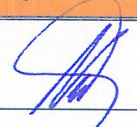

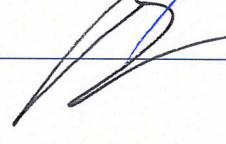
Prezenční listina

Akce: Jednání pracovní skupiny Šance
Termín konání: 16. března 2023 od 12:00 hod.
Místo konání: Základní škola a mateřská škola Raškovice, Raškovice č. p. 18

Jméno a příjmení	Organizace a funkce	Prezence (podpis)	Souhlas ¹ (podpis)
Dobešová Veronika	Základní škola národního umělce Petra Bezruče, Frýdek-Místek, tř. T. G. Masaryka 454		Viz samostatný dokument v. dobesova@12sfm.cz
Felcmanová Kristýna	Základní škola a mateřská škola Raškovice		Viz samostatný dokument

¹ Souhlas se zpracováním osobních údajů.

Jméno a příjmení	Organizace a funkce	Prezence (podpis)	Souhlas ¹ (podpis)
Chodurová Vendula	Základní škola a mateřská škola Raškovice		Viz samostatný dokument
Jedličková Zdeňka	Základní škola Frýdek-Místek, Československé armády 570		Viz samostatný dokument
Kachtíková Hana	Základní škola a mateřská škola Raškovice		Viz samostatný dokument
Kozubíková Kamila	Základní škola Frýdek Místek, Jana Čapka 2555		Viz samostatný dokument
Matěj Vratislav	Základní škola a mateřská škola Naděje, Frýdek-Místek, Škarabelova 562		Viz samostatný dokument
Matulová Monika	Moravskoslezský kraj		Viz samostatný dokument
Nahodilová Šárka	Základní škola Frýdek-Místek, Komenského 402		Viz samostatný dokument
Ochmanová Ivana	Základní škola a mateřská škola Raškovice		Viz samostatný dokument
Sládečková Ludmila	Základní škola J. Šlosara Sviadnov		Viz samostatný dokument
Zemánková Dana	Statutární město Ostrava		Viz samostatný dokument
Běčáková Markéta BSP	ŽS nár.um. P. Bězruče, FM, tr. T.G. Masaryka 454		m.becakova @ 1265m.cz

Jméno a příjmení	Organizace a funkce	Prezence (podpis)	Souhlas ¹ (podpis)
David W. Novák	MAP Pobečedví, zongler		
LENEA BUREČ	MAP Pobečedví		

SOUHRNNÁ SWOT ANALÝZA

Tabulka č. 1: Souhrnná SWOT analýza

Silné stránky	
<ul style="list-style-type: none"> • Dostatek, odborná způsobilost a nadšení většiny stávajících pedagogů • Uspokojivá kvalita vzdělávání • Převažující dobré vztahy a spolupráce mezi školami a jejich zřizovateli • Vysoká míra autonomie škol • Dostatečné finanční zdroje na běžný provoz • Vstřícný postoj škol k reformám • Zkušenosti se spoluprací se zákonnými zástupci • Schopnost improvizace • Zkušenosti s partnerskou spoluprací • Dostupnost a rozmístění základních prvků sítě vzdělávací infrastruktury • Relativně uspokojivý stav budov a vybavenost škol pro jejich běžný provoz • Zkušenosti s přípravou a realizací rozvojových aktivit • Rozsah služeb poskytovaných školami mimo vzdělávání • Obecně dostatečná kapacita základních prvků sítě vzdělávací infrastruktury • Zkušenosti s poskytováním volných kapacit škol veřejnosti a třetím subjektům 	
Slabé stránky	
<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečné finanční zdroje na rozvoj vzdělávání • Nedostatečná autorita pedagogů a škol • Nedostatečné administrativní kapacity škol • Nedostatečné kompetence pedagogů ve vybraných oblastech • Nedostatečně využitý potenciál každého dítěte, resp. žáka • Nedostatečné personální zajištění ve vybraných oblastech • Chybějící autorita koordinující vzdělávání na regionální úrovni • Nedostatečné propojení vzdělávání s reálným životem a praxí • Absence koncepce rozvoje vzdělávání na regionální a hierarchicky nižší úrovni • Vysoké počty dětí, resp. žáků ve třídách • Nedostatek informací o plánovaných a probíhajících reformách • Nedostatečně využitý potenciál partnerství • Nevyvážená věková struktura pedagogů • Lokálně problematické vztahy škol a jejich zřizovatelů • Specifické organizační problémy • Nedostatečné stavebně-technické zázemí • Lokálně nedostatečné kapacity škol • Neefektivní hospodaření s finančními zdroji • Nedostatečné materiální zdroje • Nízká hodinová dotace vybraných předmětů 	
Příležitosti	
<ul style="list-style-type: none"> • Existence příkladů dobré praxe • Zlepšení platových poměrů ve vzdělávání • Zájem dětí, resp. žáků a zákonných zástupců o vybrané oblasti vzdělávání a související oblasti • Široký rozsah nabídky vzdělávání • Vzdělanost v regionu • Existence systémů podpory rozvojových aktivit • Rovnost příležitostí • Legislativní změny • Přírodní a kulturní pestrost regionu • Široký rozsah nabídky vybavení a výukových pomůcek • Existence širokého spektra potenciálních partnerů ke spolupráci • Poptávka zaměstnavatelů po široké paletě zejména technických profesí • Možnost uzavírání smluv mezi školou a zákonným zástupcem žáka 	
Ohrožení	
<ul style="list-style-type: none"> • Degradace hodnoty vzdělávání • Chaotický průběh školských reforem • Nárůst sociálně patologických jevů ve společnosti a na školách • Komplikovaná a neprůhledná administrativa • Absence stabilní vize ve školství • Nekvalitní, komplikovaná a nestabilní legislativa 	

Ohrožení

- Nárůst sociální nerovnosti
- Obecný nedostatek finančních zdrojů ve školství
- Obecný nezáměr dětí, žáků a zákonných zástupců o vzdělávání a související oblasti
- Odchod nejkvalitnějších pedagogů ze školství
- Chybějící pozitivní vzory
- Neadekvátní očekávání ze strany společnosti vůči školám
- Neuspokojivé platové poměry ve školství
- Konkurence médií a sociálních sítí
- Demografické změny
- Neinformovanost veřejnosti o právech a povinnostech ve vzdělávání
- Neoptimální nastavení systémů podpory rozvojových aktivit
- Změny v životním stylu
- Nezáměr potenciálních partnerů o spolupráci
- Nízká míra sounáležitosti obyvatel s obcí a regionem
- Nedostatečná podpora alternativ ve vzdělávání
- Zásahy vyšší moci

SILNÉ STRÁNKY

Dostatek, odborná způsobilost a nadšení většiny stávajících pedagogů (94 %): Nejvýznamnější bod celé SWOT analýzy. Pedagogický i nepedagogický personál je (nebo by přinejmenším měl být) nejsilnější stránkou každé školy či jiné organizace působící ve vzdělávání. Část učitelů, zejména ti nejlepší, stále považuje učitelství nejen za zaměstnání, ale i za poslání, pro které přetrpěli desetiletí platového zanedbávání. Vzhledem ke zlepšení finančního ohodnocení pedagogické práce se snad školám podaří nejen udržet kvalitní učitele, ale také přilákat nové. A to i navzdory tomu, že reálná prestiž učitelského povolání přinejmenším u části veřejnosti za zlepšenými finančními podmínkami výrazně zaostává a učitelé musí občas čelit nepříjemným zkušenostem s problémovými dětmi, resp. žáky a jejich ještě problémovějšími zákonnými zástupci.

Uspokojivá kvalita vzdělávání (86 %): Nabídka vzdělávání a s ním spojených služeb ze strany škol a dalších organizací v zásadě odpovídá většinové poptávce. Signály negativní zpětné vazby jsou obecně slabé, stejně tak alternativní proudy ve vzdělávání. Uspokojivého standardu ve srovnání se zahraničím je dosahováno s relativně nízkými náklady. Rozdíly v kvalitě tvrdého jádra vzdělávání a výchovy nejsou zásadní (a pokud jsou, tak z objektivních důvodů) a školy se výrazněji liší pouze rozsahem, kvalitou či zaměřením se vzděláváním a výchovou souvisejících služeb.

Převažující dobré vztahy a spolupráce mezi školami a jejich zřizovateli (86 %): Tento bod je považován za zvláště významný (a platný) v případě menších škol a jediných škol svého zřizovatele. Dobré vztahy a spolupráce založené na vědomí nutnosti a často též na osobním respektu vedou k synergickým efektům jak pro školu, tak pro jejího zřizovatele (potažmo pro celé lokální společenství).

Vysoká míra autonomie škol (85 %): Vlastní nezávislost na zřizovateli a v případě MŠ na ZŠ umožňuje jejich vedení větší svobodu v rozhodování a dává jim silnější pozici ve vyjednáváních. Tato autonomie má však své meze. V případě selhání rozumné dohody mezi školami a jejich zřizovateli se může ukázat, jak závislé jsou školy na zdrojích svých zřizovatelů. Automaticky také nelze očekávat, že každá škola bude mít racionální a osvědčené vedení. Rozdíly mezi vedeními škol se mohou snadno promítnout do kvality vzdělávání a výchovy i do klimatu na škole a okolo ní, ke škodě dětí a žáků, zejména nejzranitelnějších, ale také zaměstnanců, zákonných zástupců a celé obce.

Dostatečné finanční zdroje na běžný provoz (84 %): Stávající běžné příjmy škol a dalších organizací působících ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech v zásadě pokrývají veškeré běžné výdaje. Slabé stránky uvedené jinde, zejména nedostatek finančních zdrojů na obnovu investičního majetku a rozvoj vzdělávání a výchovy tím nejsou nijak dotčeny.

Vstřícný postoj škol k reformám (83 %): Zástupci škol a dalších organizací působících ve vzdělávání jsou si vědomi nutnosti reformy a v zásadě se jim nebrání (aktuálně např. v oblasti společného vzdělávání, rámcových vzdělávacích programů, organizace vzdělávání a výchovy atp.). Zcela jinou otázkou (viz jinde) je však podoba reformy a způsob jejich zavádění. Nedomyšlené reformy školy sice respektují a aktivně se podílí na jejich zavádění, ne vždy však plně chápou jejich smysl.

Zkušenosti se spoluprací se zákonnými zástupci (81 %): Především MŠ a venkovské školy mají bohaté zkušenosti se spoluprací s aktivnější částí zákonných zástupců, jednotlivě nebo prostřednictvím spolků rodičů, a to jak v oblastech přímo souvisejících se vzděláváním a výchovou, tak s organizací navazujících akcí. Městské ZŠ s větší mírou anonymity tyto zkušenosti nemají v takové míře (viz jinde). Spolupráce školy a zákonných zástupců

napomáhá nejen k vzájemnému poznání, ale také k upevnování vztahů, toleranci a podpoře při řešení běžných, mimořádných i rozvojových aktivit školy a naplňování potřeb dětí a žáků.

Schopnost improvizace (80 %): Školy, jejich zřizovatelé a další organizace působící ve vzdělávání i většina jejich pracovníků se prozatím vždy dokázali přizpůsobit výzvám prostředí, ve kterém působí (což nijak neubírá na závažnosti problémů zmiňovaných v řadě dalších bodů této analýzy).

Zkušenosti s partnerskou spoluprací (78 %): Každá škola a organizace působící ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech má jisté zkušenosti se spoluprací s partnery. Nejčastěji spolupracují se svými zřizovateli, se sebou navzájem, zejména na venkově též s dalšími organizacemi společenského, kulturního a sportovního života nebo s komunitou jako takovou. V omezené míře též s podnikatelskými subjekty. Prostřednictvím spolupráce partneri zvyšují efektivitu dosahování vlastních cílů (školy ve vzdělávání, partneri v oblastech své působnosti), nebo dosahují svých cílů tam, kde by na ně se svými vlastními omezenými kapacitami nestačili. Spolupráce přispívá též k upevnování vztahů, formování místní sounáležitosti a budování pozitivního klimatu na škole a okolo ní.

Dostupnost a rozmístění základních prvků sítě vzdělávací infrastruktury (77 %): Na relativně malém území SO ORP FM se nachází desítky MŠ a ZŠ. Geografická blízkost školy a uspokojivá dopravní obslužnost udržují náklady domácností na vzdělávání a výchovu dětí, resp. žáků na přijatelné úrovni.

Relativně uspokojivý stav budov a vybavenost škol pro jejich běžný provoz (77 %): Pokud by nerostly nároky kladené na vzdělávání a školy neměly ambice jeho kvalitu zvyšovat, bylo by možné považovat stav budov a vybavení škol za uspokojivé a dlouhodobě udržitelné, a to dokonce při stávajícím financování.

Zkušenosti s přípravou a realizací rozvojových aktivit (76 %): Snad každá organizace působící ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech má své zkušenosti s realizací rozvojových projektů, včetně dotovaných (a s nimi související administrativou). Jejich vedení má elementární znalosti o (alespoň některých) stávajících i potenciálních možnostech a s nimi souvisejících nákladech a přínosech a jisté (byť ne velké) kapacity k jejich využití. Ve vztahu k plánovaným i probíhajícím reformám disponuje dříve nabytými zkušenostmi vyplývajícími z dosavadní praxe (mimo rámec reformy).

Rozsah služeb poskytovaných školami mimo vzdělávání (75 %): Všechny školy kromě výuky poskytují další služby dětem, žákům a jejich zákonným zástupcům, případně širšímu místnímu společenství, čímž fakticky posilují svůj význam. Kromě úzkého propojení vzdělávání s výchovou nabízí doučování, kroužky a další možnosti volnočasového vyžití dětí, resp. žáků, často jediné solidní jídlo během dne ve školní jídelně, organizují nebo se podílí na organizaci místních společenských, kulturních a sportovních akcí.

Obecně dostatečná kapacita základních prvků sítě vzdělávací infrastruktury (74 %): Celková kapacita MŠ a ZŠ a dalších prvků vzdělávací infrastruktury ve SO ORP FM je dostačující (což nevyklučuje lokální nedostatky v kapacitách; viz níže). Vzhledem k dosavadnímu a očekávanému demografickému vývoji není pravděpodobné, že by tomu mělo být ve střednědobém časovém horizontu jinak.

Zkušenosti s poskytováním volných kapacit škol veřejnosti a třetím subjektům (62 %): Většina škol disponuje zázemím, které potřebám vzdělávání a výchovy dětí slouží pouze v omezeném čase (v pracovní dny od rána do časného odpoledne). Jedná se např. o učebny výpočetní techniky nebo jazyků, tělocvičny, sportoviště a další objekty a plochy. Jejich poskytování veřejnosti a třetím subjektům je rozšířeno především na venkově a kromě dodatečného zdroje příjmů je prostředkem posilování komunitní role škol.

SLABÉ STRÁNKY

Nedostatečné finanční zdroje na rozvoj vzdělávání (86 %): Alfa a omega rozvoje vzdělávání (nejen) v regionu. Jestliže školy a další organizace ve vzdělávání sotva kryjí stávající potřeby vlastního provozu, rozvoj v intencích toho, co by bylo možné a co je nutné vzhledem k legislativou, normami a poptávkou daným požadavkům a plánovaným i probíhajícím reformám, je v řadě případů zcela mimo možnosti jich samých a často i jejich zřizovatelů. Nedostatek finančních prostředků je hlavním pozadím řady v jiných bodech této analýzy zmíněných problémů (např. nedostatečných materiálních zdrojů, nedostatečného personálního zajištění atd.). Realizace rozvojových projektů je kriticky závislá na externích zdrojích financování a schopnost dosáhnout na ně je dělítkem mezi úspěšnými a neúspěšnými.

Nedostatečná autorita pedagogů a škol (83 %): V oblasti vzdělávání a výchovy mají školy a jednotliví pedagogové značnou odpovědnost, což vyplývá z očekávaných funkcí pedagogů: učitel, vychovatel, náhražka zákonných zástupců atd. Autoritu pedagogů a škol však respektují pouze ti, kdo chtějí. Často ji znevažují zákonní zástupci, čímž své děti nepřímou nabádají k témuž. V případě selhání rozumné dohody s dětmi, resp. žáky a jejich zákonnými zástupci mají pedagogové a školy nedostatečné páky k řešení vzdělávacích a výchovných problémů.

Nedostatečné administrativní kapacity škol (81 %): Komplikovaná legislativa a administrativa okrádají školy a další organizace působící ve vzdělávání o kapacity, které by byly zapotřebí jinde. Týká se to nejen administrativně náročné přípravy a realizace rozvojových projektů, ale též operativního řízení, duplicitního výkaznictví atp. V jednodušších případech si školy vypomáhají, jak mohou, v komplikovaných se musí obracet na specializované komerční firmy. Výpomoc ze strany zřizovatelů je v současnosti nereálná, neboť ti jsou (většinou) ve stejné situaci.

Nedostatečné kompetence pedagogů ve vybraných oblastech (79 %): Naprostá většina stávajících pedagogů je dostatečně kompetentní v oblastech své kvalifikace a dlouholeté praxe. Změny ve vzdělávání však kladou zvýšené nároky na jejich osobní rozvoj. Týká se to jak vlastního vzdělávání (nejen didaktického a pedagogického) v oblastech rozvoje klíčových kompetencí (např. digitálních či technických), ale také oblastí s výukou souvisejících (společné vzdělávání, výchovné a kariérové poradenství, zdravotnická abeceda na MŠ atp.). Kompetence začínajících pedagogů a jejich motivace k osobnímu rozvoji jsou vzhledem ke stavu českého školství silně variabilní.

Nedostatečně využitý potenciál každého dítěte, resp. žáka (77 %): Tato slabá stránka vzdělávacího systému (jeho výsledků) má přinejmenším dvě dimenze: nedostatečně rozvinuté kompetence v řadě oblastí u standardně vzdělatelných dětí, resp. žáků a zanedbání potenciálu nadaných dětí, resp. žáků a dětí, resp. žáků s mimořádným zájmem o vzdělávání. V obou těchto dimenzích se projevuje zahlcení škol a dalších organizací působících ve vzdělávání potřebami dětí, resp. žáků, kteří z různých (jinde zmíněných) důvodů nestačí průměru a kteří spotřebovávají významnou část zdrojů systému. Ty se následně nedostávají pro vzdělávání a výchovu standardně nadaných dětí, resp. žáků a už vůbec ne pro nadané a mimořádně motivované děti, resp. žáky, kteří jsou v lepším případě odkázáni na péči pedagogů vědomých si vyššího smyslu svého poslání. Nedostatečně využitý potenciál lze hledat v mnoha oblastech: v čtenářské a matematické gramotnosti, představitivosti, komunikaci a vyjadřování, při aktivním používání cizích jazyků, v obecně fyzických (motorických), duševních, sociálních, manuálních, technických a přírodovědných dovednostech atp.

Nedostatečné personální zajištění ve vybraných oblastech (77 %): V důsledku podfinancování, donedávna žalostných platových poměrů ve školství a rostoucích nároků na vzdělávání jsou školy a další organizace působící ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech nedostatečně personálně zajištěny. Kapacity chybí zejména na pozicích specializovaných pedagogických pracovníků pro rozvoj vzdělávání v klíčových kompetencích, asistentů pedagoga, specialistů v oblasti společného vzdělávání, prevence a řešení sociálně patologických jevů, v kariérovém poradenství i v administrativě.

Chybějící autorita koordinující vzdělávání na regionální úrovni (76 %): SO ORP FM je administrativně silně rozdrobený. Chybí zde instituce, která by nahradila někdejší školské úřady, byla ochotna rozvoj vzdělávání řídit, nebo přinejmenším moderovat spolupráci jednotlivých institucí a která by měla důvěru významné části regionálních aktérů. Tuto autoritu nemá ani magistrát statutárního města Frýdku-Místku, ani četné svazky obcí na územích vlastní působnosti, ani MAP se svými omezenými zdroji a mandátem stojícím na dobrovolnosti. Vzdělávání se vyvíjí v reakci na vnější impulzy, v závislosti na aktivitě a schopnostech vedení jednotlivých organizací. Spolupráce mezi nimi se rozvíjí spontánně (ad-hoc) jako výsledek aktuální ochoty nebo potřeby zapojených. Rozdíly v kvalitě vzdělávání a aktivitě jednotlivých organizací jsou značné, tok informací omezený a sítě spolupracujících institucí dočasné a do značné míry exkluzivní. Rozvoj vzdělávání díky tomu značně zaostává za svými možnostmi.

Nedostatečné propojení vzdělávání s reálným životem a praxí (76 %): Nedostatečně využitý potenciál dětí, resp. žáků v řadě oblastí, nežájem jich samotných a jejich zákonných zástupců o vzdělání a potenciálních partnerů o spolupráci mohou být do značné míry ovlivněny slabým propojením výuky s reálným životem a praxí, nevyužitým potenciálem praktických příkladů vycházejících z reálného života (včetně profesního), pozitivních vzorů, reálných sociálních a komunikačních interakcí atp. Kvalita kariérového poradenství na jednotlivých školách je značně rozdílná a nedostatečně motivuje děti, resp. žáky k optimální volbě budoucího povolání.

Absence koncepce rozvoje vzdělávání na regionální a hierarchicky nižší úrovni (75 %): V souvislosti s absencí autority koordinující vzdělávání na regionální úrovni zde chybí jakákoli závazná nebo alespoň obecně akceptovaná koncepce. Kterákoli organizace působící v oblasti vzdělávání může být svého druhu neřízenou střelou, která realizuje své aktivity bez ohledu na zájmy regionálního vzdělávání jako celku. Absence řádu ve veřejném školství je zdrojem atmosféry vzájemné konkurence, nedůvěry a neefektivního hospodaření s omezenými prostředky.

Vysoké počty dětí, resp. žáků ve třídách (72 %): Rostoucí nároky na vzdělávání a výchovu nelze uspokojit v přeplněných třídách, tím spíše, pokud roste počet dětí, resp. žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Snižování počtu dětí, resp. žáků ve třídách je neproveditelné při stávajících personálních a finančních kapacitách škol, a to přesto, že snižování počtu dětí, resp. žáků ve třídách v závislosti na jejich speciálních vzdělávacích potřebách nařizuje platná legislativa.

Nedostatek informací o plánovaných a probíhajících reformách (72 %): Plánované a probíhající reformy nejsou doprovázeny odpovídajícím metodickým vedením pro jejich uplatnění na jednotlivých typech škol a v jednotlivých školách a třídách. Bez adekvátních informací jsou reformy zaváděny méně ochotně, metodou pokus-omyl, a tudíž se zvýšenými náklady, v prostředí plném mýtů a médií šířených dezinformací.

Nedostatečně využité potenciál partnerství (71 %): Přes jisté a v určitém ohledu bohaté zkušenosti s partnerskou spoluprací (viz jinde) je její potenciál stále nedostatečně využit. Rezervy jsou ve spolupráci nejen se soukromým podnikatelským a neziskovým sektorem, ale také se státními, regionálními a obecními veřejnými institucemi (působícími např. v sociální oblasti), s vlastními zřizovateli (viz jinde), se zákonnými zástupci atp. Spolupráci mezi školami místo komplikuje atmosféra vzájemné konkurence o každé dítě, resp. žáka. Jednotlivé instituce mají své agendy a spolupracují pouze v určitých (tradičních) oblastech. Nedostatečně využité či nedoceněné je potenciál sdílení informací a vzájemné výměny zkušeností mezi organizacemi a jednotlivci (na nejnižší úrovni i mezi pedagogickými a nepedagogickými pracovníky) působícími v obdobné oblasti, a to navzdory slibně se rozvíjejícím metodickým klubům. K vlastnímu neprospěchu i neprospěchu dětí a žáků, kolegů i vlastních škol se do nich stále nezapojují ti, kteří by to nejvíce potřebovali, nebo ti, kteří by toho měli spoustu k nabídnutí.

Nevyvážená věková struktura pedagogů (71 %): Některé školy mohou mít perspektivně problémy s věkovou strukturou pedagogického sboru: relativně vysokými fluktuacemi mladších a vyšším podílem starších pedagogů. Nevyvážená věková struktura je problematická jak s ohledem na perspektivu obnovy, tak s ohledem na předávání zkušeností (starší mladším) a nových poznatků (mladší starším) ve sboru.

Lokálně problematické vztahy škol a jejich zřizovatelů (69 %): Dobré vztahy a spolupráce mezi školami a jejich zřizovateli neplatí univerzálně. Místo jsou výrazně narušeny nejen rozdílnými pohledy na budoucnost školy, ale též osobními antipatiemi ve vedeních škol a jejich zřizovatelů. Problematickým momentem v tomto ohledu je duální postavení zřizovatelů a vedení škol. Zřizovatelé školy sice zřizují, ale většinou nemají reálný vliv a často ani kompetence k jejich řízení. Analogicky, vedení škol mohou mít sice autonomii v řízení, avšak s omezenou možností ovlivňovat zdroje mnoho nezmůžou.

Specifické organizační problémy (67 %): Tento bod zahrnuje poměrně širokou směsici různých problémů, které vyplývají z omezených organizačních kapacit jednotlivých škol a dalších organizací působících ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech. Jedná se např. o nedostatečné možnosti vykrývání vlastních kapacit, mají-li být uvolňovány k účasti na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, na akcích pro děti, resp. žáky, konaných mimo areály škol, nebo v případě nemoci, mateřské dovolené, problémy s placením nadúvazkových hodin atd.

Nedostatečně stavebně-technické zázemí (65 %): Problémy s materiálními podmínkami v některých školách kromě nedostatečného vybavení zahrnují i problémy stavebně-technického rázu. V jednotlivých případech je nutné objekty rekonstruovat, modernizovat, přistavovat, či budovat nové, a to z důvodu morálního a technického zastarávání stávajících objektů, z kapacitních nebo normativních (požadavky vyplývající z legislativy a norem) důvodů.

Lokálně nedostatečné kapacity škol (64 %): Přes obecně dostatečnou kapacitu základních prvků sítě vzdělávací infrastruktury může být situace v jednotlivých lokalitách problematická: z demografických (lokální baby boom), politických (selhání komunikace mezi zřizovateli škol či územního plánování), normativních (rostoucí nároky na školy), geografických (značné vzdálenosti mezi školami) i jiných důvodů.

Neefektivní hospodaření s finančními zdroji (64 %): Kromě systematického podfinancování potřeb rozvoje škol a dalších organizací působících ve vzdělávání komplikuje jejich finanční situaci ne vždy optimální hospodaření se stávajícími prostředky (např. podceňování potřeb rezervního fondu, možností sdílení nákladů na některé služby apod.).

Nedostatečné materiální zdroje (62 %): Přes obrovské finanční prostředky napumpované do školství v posledních letech se školy stále potýkají s individuálním nedostatkem moderních a kvalitních pomůcek, knih a časopisů, ale také se zastaráváním základního vybavení tříd a učeben (včetně odborných), nábytku a výpočetní techniky. Tyto specifické deficity omezují nejen možnosti dalšího rozvoje, ale přestávají s ohledem na morální a technické zastarávání stačit i stávajícím potřebám. Modernizace škol, realizovaná v posledních letech, je navíc časovanou bombou, neboť není jasné, z jakých zdrojů bude jednou financována obnova majetku pořízeného v nynějším čase hojnosti.

Nízká hodinová dotace vybraných předmětů (58 %): Rozvoji řady klíčových kompetencí (od čtenářské gramotnosti po manuální zručnost) brání nízká hodinová dotace souvisejících předmětů a rozpor mezi časovou náročností jejich stávajícího a potřebného zaměření. Od vzdělání se vyžaduje jak znalost faktů, tak schopnost řešit praktické úlohy a vzdělávání k obojímu lze obtížně vměstnat do objektivně omezeného časového prostoru výuky. Sladění potřeb s realitou (pokud je vůbec možné) vyžaduje v mnoha případech zásadní konsolidaci zaměření jednotlivých předmětů a adekvátní úpravu školních vzdělávacích programů, tj. čas a nemalé prostředky.

PŘÍLEŽITOSTI

Existence příkladů dobré praxe (83 %): Rychlejšímu a efektivnějšímu přenosu inovací, včetně těch, které jsou součástí státem garantovaných reforem, brání stále nedostatečný přenos informací, zkušeností a příkladů dobré praxe. Školám kromě finančních, materiálních a personálních zdrojů chybí vlastní nápady, ochota učit se od jiných, vzájemné sdílené zkušenosti a odvaha dělat věci jinak. Zahraničních, tuzemských i regionálních příkladů dobré praxe

je přitom značné množství. Metodické kluby fungující pod hlavičkou MAPu tento nedostatek pomalu řeší, stále však existují značné rezervy v obsahové a formální náplni jejich aktivit i v rozsahu a struktuře zapojených aktérů.

Zlepšení platových poměrů ve vzdělávání (82 %): Pozdě, ale přeci dochází k desítky let odkládanému narovnání platových poměrů u pedagogických pracovníků. Bude-li platová hladina učitelů trvale zakotvena a pravidelně valorizována, lze doufat, že se ve školství podaří udržet kvalitní učitele a případně přilákat další. Žádoucí by také bylo, aby se platové podmínky zlepšily i u nepedagogických pracovníků.

Zájem dětí, resp. žáků a zákonných zástupců o vybrané oblasti vzdělávání a související oblasti (79 %): Rozvoj klíčových kompetencí i rozvoj spolupráce ve vzdělávání lze opřít o zájem dětí, resp. žáků a zákonných zástupců o některá témata. Aktuálně jimi mohou být informační a další moderní technologie. Nadčasovým tématem je volnočasové vyžití dětí, žáků a jejich zákonných zástupců.

Široký rozsah nabídky vzdělávání (79 %): Na trhu je poměrně široká nabídka vzdělávání zaměstnanců i vedení škol, knihoven i dalších organizací: státem garantovaného i komerčního, prezenčního, dálkového i on-line. Ačkoli je kvalita tohoto vzdělávání velmi variabilní, je z čeho vybírat. Svou vlastní nabídku, šitou na míru místním potřebám navíc vytváří metodické kluby.

Vzdělanost v regionu (78 %): V širším regionu je i díky přítomnosti několika vysokých škol dostatek často vysoce vzdělaných a morálně kreditních žen a mužů, kteří mohou být dětem příkladem a jejichž ochoty přispět ke vzdělávání a výchově lze využít při prakticky orientované výuce. Je zde rovněž dostatek kvalifikovaných žen a mužů, kteří jsou členy stávajících pedagogických sborů. Jsou zde další, kteří by se jejich členy mohli stát, pokud by tím výrazně neztráceli ve srovnání s jinými perspektivními možnostmi uplatnění.

Existence systémů podpory rozvojových aktivit (76 %): Rozvoj vybraných oblastí vzdělávání je v současnosti podporován z řady různých zdrojů. Jedná se v první řadě o unijní a národní finanční nástroje, významné jsou však i další systémy, např. programy podpory technického vzdělávání, kariérového poradenství, meziobecní spolupráce atp. Organizace působící ve školství jsou na těchto systémech prakticky existenčně závislé a jejich prostřednictvím často skrytě kryjí deficity v provozním financování (k slabším těmto systémům viz jinde).

Rovnost příležitostí (75 %): Sociální a jim příbuzné rozdíly v regionu jsou stále relativně nízké ve srovnání s vyspělým zahraničím (některými zeměmi). Vzdělání ve své zákonem garantované podobě je stále dostupné všem.

Legislativní změny (74 %): V odborné veřejnosti diskutované návrhy legislativních změn (financování škol, pravomoci škol a jejich vedení atd.) představují významnou příležitost pro rozvoj vzdělávání především z pohledu slibovaného efektu. Vzhledem k dosavadním zkušenostem s legislativním procesem a následnou praxí je však na místě velká opatrnost.

Přírodní a kulturní pestrost regionu (73 %): V regionu se na relativně malém území nachází řada jedinečných přírodních a kulturních zajímavostí různého charakteru. Nejedná se přitom o zajímavosti pouze v pozitivním, ale též v negativním slova smyslu (např. příklady ryzí neúcty ke krajině a historii). Region je po všech stránkách svěbytný a pestrý a jeho historie je spojena s životem řady významných osobností. To vše spolu s dostupností zajímavých míst vytváří z regionu dokonalý studijní materiál pro prakticky orientovanou, místně zakotvenou výuku ve vazbě na vícero klíčových kompetencí. Samotná poloha regionu na trojmezí je příležitostí pro rozvoj partnerství na všech stranách společné hranice.

Široký rozsah nabídky vybavení a výukových pomůcek (70 %): Vybavení a výukových pomůcek je na trhu více než kdykoli dříve. Bohužel, pro řadu organizací, domácností a jednotlivců je tato nabídka cenově nedostupná.

Existence širokého spektra potenciálních partnerů ke spolupráci (69 %): Přes existující zkušenosti všech škol a dalších organizací s partnerskou spoluprací, je její potenciál stále nedostatečně využitý (viz jinde). Prostor pro širší a hlubší spolupráci se nabízí jak mezi obdobně zaměřenými organizacemi a jejich zaměstnanci navzájem, tak mezi těmito organizacemi a jejich zřizovateli, organizacemi soukromého podnikatelského a neziskového sektoru (včetně spolků), Policií ČR, obecními policiemi (kde existují), jednotkami hasičského záchranného sboru České republiky, sbory dobrovolných hasičů, Červeným křížem, vysokými školami, dalšími organizacemi a jednotlivci a veřejností obecně.

Poptávka zaměstnavatelů po široké paletě zejména technických profesí (61 %): Na trhu práce je nedostatečná nabídka volných kvalifikovaných pracovních sil v technických profesích. Především velcí zaměstnavatelé jsou přitom ochotni ve vlastním zájmu spolupracovat se školami na řešení tohoto problému.

Možnost uzavírání smluv mezi školou a zákonným zástupcem žáka (52 %): Prostřednictvím těchto smluv mohou školy dosahovat jasně definovaného a do jisté míry závazného konsensu se zákonnými zástupci problémových dětí, resp. žáků.

OHROŽENÍ

Degradace hodnoty vzdělávání (92 %): Druhý z nejvýznamnějších bodů celé SWOT analýzy. Špatně uchopené pojetí rozvoje vzdělanostní společnosti, kladoucí důraz především na jeho formální stránku, má inflační důsledky. Zákonní zástupci očekávají, že jejich dítě dosáhne bez ohledu na svůj potenciál na nejvyšší možný titul, střední a vysoké školy vychází vstříc masové poptávce a centrální autority ve školství se chovají stejně iracionálně a tuto situaci podporují. Výsledkem je degradace hodnoty každého stupně vzdělávání, což se projevuje ve všech oborech. Bumerangovým efektem se degradace hodnoty vzdělávání projevuje i ve školství: studium učitelství nepatří k prestižním a významnou část studentů představují ti, kteří se nedostali jinam. Do praxe pak coby absolventi nastupují často nedostatečně motivovaní a kompetenčně vybavení.

Chaotický průběh školských reforem (90 %): Třetí z nejvýznamnějších bodů celé SWOT analýzy. Nikdo nepochybuje, že vzdělávací systém vyžaduje změny, nicméně špatně připravené reformy jsou horší než žádné. Reformy jsou připravovány bez adekvátní diskuse (o absenci stabilní vize ve školství viz jinde), nehodící se podněty a kritika nebývají akceptovány, v průběhu legislativního procesu jsou reformy zkomplikovány nemístnou kreativitou zákonodárců a reformám chybí odpovídající finanční, personální, metodická a informační podpora. Odpovědnost za jejich naplňování je navzdory tomu všemu posazena na bedra jednotlivých škol, jejich zřizovatelů a dalších organizací působících ve školství. Detaily probíhajících reforem jsou měněny ze dne na den, a ne každá organizace působící na konci řetězce vzdělávací soustavy má dostatečné kapacity, aby tyto změny stíhala registrovat, natož aby na ně reagovala.

Nárůst sociálně patologických jevů ve společnosti a na školách (88 %): Uvolnění morálních zábran ve společnosti, rozvolnění vztahu mezi právy a povinnostmi a pokles faktické autority škol a učitelů v posledním čtvrtstoletí přispěly k přesvědčení mnoha dětí, žáků a jejich zákonných zástupců, že vše je povolené a za vše špatné může škola a učitel. Za sociálně patologickou lze označit širokou paletu společensky různě závažných jevů s dopady jak přímo na vzdělání, tak na celkovou atmosféru ve školách.

Komplikovaná a neprůhledná administrativa (85 %): Administrativa spojená s přípravou a realizací rozvojových projektů, ale též s běžným provozem škol a dalších organizací působících ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech v mnoha ohledech převyšuje jejich kapacity. K situaci v systémech podpory rozvojových aktivit viz jinde. V operativních záležitostech situaci komplikují legislativou dané přemrštěné požadavky tohoto státu a jeho neschopnost jednou předanou informaci předat navzájem svým vlastním organizacím.

Absence stabilní vize ve školství (84 %): Vzdělávací systém v posledních třech dekadách doznal značných změn. I zásadní reformy však byly zaváděny bez hlubšího konsensu nad jejich smyslem a podstatou, v důsledku čehož se vize školství mění s jednotlivými vládami a ministry. Absence vize ústí v nedůvěru k reformám a v podstatě znemožňuje dlouhodobé plánování aktérům na regionální a místní úrovni a v jednotlivých školách a dalších organizacích působících ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech.

Nekvalitní, komplikovaná a nestabilní legislativa (82 %): Vzdělávání je oblastí silně svázanou s legislativou a normami a řada dalších bodů této SWOT analýzy je s legislativou velmi úzce spojena. Často nemístná kreativita českých zákonodárců do značné míry paralyzuje možnosti škol a dalších organizací působících ve vzdělávání v poskytování kvalitních služeb a v rozvoji. Mnohé problémy jsou originálním produktem legislativy, řešení jiných legislativa komplikuje nebo přímo znemožňuje. Z legislativy vyplývá nerovnoprávný vztah mezi školami, dětmi, resp. žáky a jejich zákonnými zástupci, nespočet omezení technického, hygienického, bezpečnostního a jiného rázu, personální a platová agenda atd. Legislativa a normy se navíc mění příliš rychle a školy bez vlastních právních oddělení sotva stačí změny registrovat, natož aby na ně byly schopny reagovat (a sotva se tak stane, následuje další změna). Informovanost o změnách v legislativě je nedostatečná a výklad zákonů a norem často nejasný. Většina legislativních změn situaci pouze komplikuje (vytloukání klínu klínem).

Nárůst sociální nerovnosti (82 %): Přes aktuálně uspokojivou situaci v regionu jako celku roste podíl dětí, resp. žáků ze sociálně slabých rodin, které si nemohou dovolit (nebo to alespoň tvrdí) některé hrazené prostředky vzdělávání a výchovy (pomůcky, exkurze, internet v domácnosti apod.). Nůžky mezi majoritou a sociálně slabými rodinami se docela jistě rozevřely v souvislosti s pandemií COVID 19 a souvisejícími protipandemickými opatřeními a v souvislosti s inflací a turbulencemi na energetickém trhu. Na jedné straně u nich mohlo dojít k výraznému propadu příjmu, na druhé straně se musely vypořádat s vlastní nepřipraveností na distanční výuku a její potřeby. V případě, že by se nerovnost mezi většinovou populací dětí a dětmi ze sociálně slabých rodin prohlubovala, mohlo by se to odrazit v rovnosti přístupu ke vzdělání.

Obecný nedostatek finančních zdrojů ve školství (80 %): Oblast školství je dlouhodobě chronicky podfinancovaná, neboť na rozdíl od jiných oblastí nepřináší bezprostřední viditelný efekt a politické body těm, kteří schvalují státní rozpočty. Od financování školství jako takového se odvíjí financování škol a dalších organizací působících ve vzdělávání, které nemohou adekvátně reagovat na požadavky, které na ně klade stát a společnost a současně rozvíjet rozsah a kvalitu poskytovaných služeb. Dočasně flikování potřeb školství z finančních zdrojů Evropské unie může školství paradoxně uškodit, neboť jednou přijde čas, kdy se stát bude muset postavit na vlastní nohy a hledat

zdroje pro financování nad poměry budovaného materiálního zázemí a služeb poskytovaných školami a dalšími organizacemi.

Obecný nezáměr dětí, žáků a zákonných zástupců o vzdělávání a související oblasti (80 %): Vzdělávání je nekonečný proces poznávání, který vyžaduje stejně nekonečnou trpělivost od všech zúčastněných stran a občas bolí. Vzdělávací systém nemůže dávat jednoduché a rychlé odpovědi na cokoli, jak to umí současná média. Spousta dětí dnes tuto trpělivost nemá a nechce mít, vzdělávání považuje za nutné zlo a tomu odpovídají jejich výsledky. Někteří jejich zákonní zástupci jsou na tom s trpělivostí podobně, svým dětem se nemohou nebo nechtějí věnovat a s jejich studijními výsledky nechtějí mít nic společného. Spolu s tím, jak děti odrůstají, klesá zájem zákonných zástupců také o aktivity organizované školou nebo hrstkou aktivních rodičů. Školám tak chybí nejsilnější přirozený partner ve snaze o dosažení maximálního možného využití potenciálu každého dítěte, resp. žáka a o kultivaci prostředí na škole a kolem ní.

Odchod nej kvalitnějších pedagogů ze školství (80 %): Přes zlepšené platové poměry u pedagogických pracovníků zůstává učitelská profese ve společnosti nedoceněná. I nadále platí, že nejlepší pracovníci si mohou přinejmenším srovnatelné uplatnění a zdroj osobní motivace nalézt prakticky kdykoli a kdekoli.

Chybějící pozitivní vzory (80 %): Rozvíjet některé klíčové kompetence a osobnostní a sociální charakteristiky u dětí a žáků je obtížný úkol, pokud jim chybí pozitivní vzory ve svých oblastech úspěšných a společensky uznávaných žen a mužů, či dokonce, pokud vzory slušných a pracovitých lidí nenachází ani ve svém bezprostředním okolí. Ve společnosti bohužel není výjimečný názor, že jakákoli administrativní práce je lepší než sebelepší manuální, nebo že není společensky zavržením hodné být soustavně závislý na sociální podpoře a nesnažit se o nápravu. V posledních letech se navíc zdá, že přestává být nenormální popírat dříve nezpochybnitelné hodnoty, stavět lež na roveň pravdě a sprostotu na roveň slušnosti.

Neadekvátní očekávání ze strany společnosti vůči školám (78 %): Od škol se v současnosti očekává, že budou působit nejen v oblasti vzdělávání, ale že budou hlavními garanty dalších rolí, které tradičně příslušely spíše rodinám nebo širšímu místnímu společenství. Systémová i individuální selhání v těchto rolích jsou přičítána školám, jako kdyby oblasti výchovy nebo volnočasového vyžití dětí byly výhradně jejich doménou. Podobně předimenzované nároky jsou na školy kladeny v oblasti rozvoje klíčových kompetencí. Školy a další organizace působící v oblasti vzdělávání je budou stěží schopny naplnit, nebudou-li k tomu mít dostatečné zdroje a reálnou celospolečenskou podporu.

Neuspokojivé platové poměry ve školství (78 %): Nejvýznamnějším zdrojem ve vzdělávání jsou kompetentní, odborně způsobilí a motivovaní zaměstnanci. Po desetiletích zanedbávání došlo ke zlepšení platů u učitelů, byť i tito jsou nadále hodnoceni pod úrovní srovnatelně náročných profesí. Neuspokojivá situace zůstává u nepedagogických pracovníků. Školy jsou de facto nekonkurenceschopné při lákání vysoce kvalitních osobností, které kdykoli naleznou lepší ohodnocení kdekoli jinde. S tím souvisí ochota pracovníků dělat něco navíc, investovat do dalšího vzdělávání atp.

Konkurence médií a sociálních sítí (78 %): Informace z médií a sociálních sítí jsou považovány za levnou, rychlou a spolehlivou náhražku informací získaných prostřednictvím vzdělání. Děti, resp. žáci v důsledku toho méně čtou a v záplavě dostupných informací nedokáží rozeznat podstatné informace od nepodstatných, pravdivé od nepravdivých či vysloveně hloupých. Média a sociální sítě působí stejně agresivně vtíravě i na formování osobnostních a sociálních charakteristik dětí, resp. žáků tím, že jim podsouvají nevhodná měřítko toho, co je společensky tolerovatelnou formou chování.

Demografické změny (73 %): Jedná se o pestré směsí vlivů s reálným či potenciálním vlivem na vzdělávání: především o výkyvy v porodnosti a stěhování rodin s malými dětmi, které společně působí změny ve věkové struktuře obyvatelstva (efekt sídliště) a komplikují plánování kapacit škol. Do téže oblasti spadá také odchod mladých, kvalifikovaných a jinak perspektivních obyvatel z regionu za lepší budoucností jinde.

Neinformovanost veřejnosti o právech a povinnostech ve vzdělávání (72 %): Přístup dětí, žáků, zákonných zástupců a veřejnosti obecně ke vzdělávání a výchově je formován na základě informací, které mají k dispozici. Informace podávané prostřednictvím škol a dalších organizací působících ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech (i kdyby byly sebezprávnější) nemají tutéž váhu jako informace, dezinformace, mýty a bludy podávané médií nebo šířené ústním podáním. Veřejnost je informována především o svých právech (v lepším případě pravdivě), méně již o svých povinnostech, které ve vztahu k vzdělávání a výchově mají děti, resp. žáci a zákonní zástupci. Tato situace posiluje obecnou atmosféru nezodpovědnosti jedněch a odpovědnosti za všechno druhých a blokuje nebo přinejmenším komplikuje vzájemnou spolupráci všech, kteří jsou skutečně odpovědní za výchovu a vzdělávání dětí, resp. žáků.

Neoptimální nastavení systémů podpory rozvojových aktivit (70 %): Školy a další organizace působící ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech jsou na dotačních zdrojích významně závislé. Nastavení dotačních systémů je však tak daleko od dokonalosti, jak je to jen možné. Administrativa spojená s dotacemi je příliš komplikovaná a poměr mezi její náročností a výsledným užitekem bývá často ostudný (vinou autorů podmínek a správců dotačních titulů), nehledě na fakt, že připsání požadovaných dotačních peněz na účet žadatele je vždy nejisté. Tato situace de facto diskvalifikuje menší organizace v soutěži o zdroje na rozvoj, neoprávněně zvýhodňuje zkušené

žadatele, ve výsledku však prospívá pouze správcům dotačních titulů a poradenským organizacím. Kromě obecné administrativní náročnosti jsou problematické časté změny podmínek, nespolehlivost, nevypočitatelnost a nezodpovědnost správců dotačních titulů, příliš úzké a nejzávažnější problémy vzdělávání v podstatě neřešící zaměření jednotlivých výzev, absence zdrojů pro zajištění udržitelnosti výsledků projektů atd. Bez ohledu na fakt, že tyto problémy (a mnoho dalších) jsou dlouhodobě kritizovány, každá snaha o zlepšení dotačních podmínek situaci spíše zhoršuje.

Změny v životním stylu (70 %): Z nespočtu mnohých změn v životním stylu některé mají zásadní dopady na vzdělávání a související oblasti. Jedná se např. o změny v denním režimu, životosprávě, přístupu k povinnostem, respektu k pravidlům a autoritám atp.

Nezájem potenciálních partnerů o spolupráci (67 %): Potenciálních partnerů ke spolupráci na vzdělávání a výchově je nepřeberné množství a prostor pro využití tohoto potenciálu je značný. Problematická může být motivace těchto partnerů k většímu zapojení do vzdělávání a výchovy, zejména tehdy, nemohou-li školy a další organizace působící ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech nabídnout bezprostřední protihodnotu. Na altruismus se nelze věčně spoléhat.

Nízká míra sounáležitosti obyvatel s obcí a regionem (66 %): Vztah obyvatel, včetně dětí, resp. žáků k jejich obci a regionu je hrozbou především k rozvoji územní identity a osobnostních a sociálních charakteristik. Současně je hrozbou ve vztahu ke stávajícím demografickým změnám, zejména k odchodu mladých, kvalifikovaných a jinak perspektivních obyvatel z regionu za lepšími příležitostmi kdekoli jinde. Patriotismus není in a jeho rozvoj podřívá přetrvávající negativní image přinejmenším části regionu a občasně depresivní zprávy o situaci v něm.

Nedostatečná podpora alternativ ve vzdělávání (61 %): Stávající vzdělávací systém vzdoruje zavádění inovací do vzdělávání, s výjimkou reforem tlačených shora a inovací, které nenarušují monopol zavedeného systému. Systémem spontánně produkované inovace se setkávají na všech úrovních veřejné správy s nedůvěrou a obtížně se prosazují, i kdyby byly sebenadějnější. Strnulé systémy podpory a norem nejsou na radikální inovace stavěny a i dílčí inovace poměrně zásadně komplikují, což odrazuje inovátory od hledání a zavádění jakýchkoli alternativ.

Zásahy vyšší moci (59 %): Po zkušenosti s pandemií COVID 19, válkou na Ukrajině, turbulencemi na energetickém trhu a inflací je třeba brát v úvahu řadu do jisté míry exotických, ne však nereálných přírodních či člověkem vyvolaných, jeho neschopností nebo zlým úmyslem znásobených událostí. Lze sem zařadit kromě živelních událostí, včetně pandemií také svévolná jednání třetích osob, povstání, pouliční bouře, stávky, pracovní výluky, bojkotování práce, obsazení majetku, rušení pracovního pořádku, války (vyhlášené i nevyhlášené), změny politické situace nebo jakékoli jiné obdobné jevy.

RÁMCOVÉ AKTIVITY

MAP v dosavadním, ve stávajícím i pro následující období stanovuje sedm priorit:

- předškolní vzdělávání,
- čtenářská a jazyková gramotnost,
- matematická gramotnost,
- sociální a občanské kompetence,
- polytechnika a kariérové poradenství,
- společné vzdělávání,
- zázemí pro vzdělávání.

Vše jak v oblasti formálního, tak neformálního vzdělávání, výchovy a souvisejících oblastí. Těmto prioritám odpovídá zaměření jednotlivých PS. Má se za to, že první priorita pokrývá potřeby dětí, další čtyři žáků, šestá a sedmá jsou průřezové a vytváří rámcové podmínky pro vzdělávání a výchovu dětí a žáků všeho věku, bez rozdílu jejich dovedností, schopností a potřeb, včetně nadaných dětí a žáků a dětí a žáků s mimořádným zájmem o vzdělávání.

Napříč všemi prioritami prochází povinné téma podpory pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání, povinná průřezová témata proměny obsahu a způsobu vzdělávání, podpory učitelů, ředitelů a dalších pracovníků ve vzdělávání, digitálních kompetencí k celoživotnímu učení, snižování nerovností v přístupu ke vzdělávání a spolupráce mateřských a základních a základních a středních škol a volitelné téma rozvoje digitální gramotnosti a informatického myšlení.

Průřezově všemi prioritami dále prochází následující investiční a neinvestiční aktivity a soustavná práce naplňující účel jednotlivých priorit, např. v následujících bodech:

- investiční aktivity: budování, modernizace a vybavení specifických prostor pro rozvoj oblastí definovaných jednotlivými prioritami v interiéru i exteriéru,
- neinvestiční aktivity:
 - pořizování neinvestičních položek materiálního vybavení, např. pomůcek a didaktických materiálů, informačních a komunikačních technologií, odborné literatury a dalších prostředků a jejich odpovídající využití ve vzdělávání a výchově,
 - rozvoj personálního zázemí, včetně sdílení dobré praxe mezi sebou i s pedagogy z jiných škol a studijních cest, zabezpečování odpovídajících personálních kapacit, včetně sdílení specializovaných kapacit, motivace a duševní hygiena učitelů, posilování zásady jednotného pedagogického působení na děti a žáky, rozvoj kapacit na vedoucích a administrativních pozicích atp.,
 - rozvoj spolupráce mezi školami a dalšími aktéry činnými v oblasti vzdělávání, výchovy a souvisejících oblastí, zejména sloučených a spádových mateřských a základních škol, a ukotvení školy a jejich dětí a žáků v místní komunitě a v globalizovaném světě,
 - rozvoj spolupráce se zákonnými zástupci, jejich vzdělávání a motivace k tomu, aby řádně vychovávali svoje děti a motivovali je ke vzdělání a poznávání okolního světa a k tomu, aby se školou spolupracovali na aktivitách k prospěchu dětí a žáků v oblasti rozvoje jejich gramotností a kompetencí,
 - změny v organizaci výuky usnadňující práci s dětmi a žáky,
 - inovace metod, technik a nástrojů vzdělávání, výchovy a souvisejících oblastí všude tam, kde je to k něčemu dobré,
 - individualizace výuky a práce s dětmi a žáky podle jejich dovedností, schopností a potřeb, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, nadaných dětí a žáků a dětí a žáků s mimořádným zájmem o vzdělávání,
 - zapojení škol a dalších organizací působících ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech do projektů a programů třetích subjektů,
 - rozvoj digitálních kompetencí u dětí, žáků i učitelů,
 - rozvoj podnikavosti u dětí a žáků,
 - atd.

PRIORITA Č. 1: PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Priorita PS Mateřinka byla revidována na jejím setkání.

PRIORITA Č. 2: ČTENÁŘSKÁ A JAZYKOVÁ GRAMOTNOST

Priorita PS Čtenářská gramotnost byla revidována na jejím setkání.

PRIORITA Č. 3: MATEMATICKÁ GRAMOTNOST

Priorita PS Matematická gramotnost byla revidována na jejím setkání.

PRIORITA Č. 4: SOCIÁLNÍ A OBČANSKÉ KOMPETENCE

Priorita PS Region byla revidována na jejím setkání.

PRIORITA Č. 5: POLYTECHNIKA A KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ

Priorita PS Profese byla revidována na jejím setkání.

PRIORITA Č. 6: SPOLEČNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávání a výchova všech vzdělavatelných a vychovatelných dětí a žáků podle jejich dovedností, schopností a potřeb, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, se sociálním znevýhodněním, z odlišného kulturního prostředí nebo cizinců, ale také nadaných dětí a žáků a dětí a žáků s mimořádným zájmem o vzdělávání, je ideálem, který je principiálně správný, avšak bez odpovídajících podmínek neproveditelný, aniž by některá skupina dětí a žáků, nebo do důsledků každý z nich nebyli systémem šizeni. Tato priorita se zaměřuje na vytváření takových materiálních, personálních a dalších podmínek, které umožní, aby každé dítě a žák využili svého maximálního možného potenciálu, nebo alespoň k tomu dostali vhodné příležitosti. Je zřejmé, že vytváření takových podmínek nemůže být záležitostí pouze škol, ale také rodin, orgánů, organizací a jednotlivců, kteří se specializují na problematiku péče o děti a žáky nejen v oblasti vzdělávání a výchovy, ale také v širokém spektru oblastí mimo ně. Stejně tak je zřejmé, že tato priorita nezahrnuje pouze přiznaná podpůrná opatření podle zákona, ale též etickou výchovu, prevenci sociálně patologických jevů, osobnostní a sociální rozvoj dětí a žáků, včetně výchovy k respektu k jedinečnosti každého člověka, schopnosti komunikovat, spolupracovat a vůbec existovat v různorodém kolektivu a chápat svá práva a povinnosti. Součástí priority je též osvěta odborné i laické veřejnosti ve vztahu ke společnému vzdělávání a jeho specifikům. Priorita odpovídá zaměření PS Šance a jediné oblasti jejího zájmu. Dále odpovídá povinnému tématu podpory rozvoje potenciálu každého žáka a potenciálně dalším tématům, souvisejícím s cíli priority.

Tato priorita má jeden cíl: společné vzdělávání (6.1).

Rozvoje v této prioritě bude dosaženo realizací investičních i neinvestičních aktivit a soustavnou prací naplňující účel priority. Kromě průřezových aktivit definovaných v obecné rovině výše se jedná např. o následující aktivity:

- investiční aktivity: budování, modernizace a vybavení specifických prostor pro společné vzdělávání, včetně zajištění vnější (zpřístupnění prostor) a vnitřní (přízpůsobení a vybavení prostor) bezbariérovosti atp.,
- neinvestiční aktivity:
 - pořizování neinvestičních položek materiálního vybavení, včetně speciálních pomůcek a učebnic pro vzdělávání a výchovu všech dětí a žáků podle jejich dovedností, schopností a potřeb,
 - rozvoj personálního zázemí, včetně rozvoje školských poradenských pracovišť pro učitele, děti a žáky a jejich zákonné zástupce, chův pro děti mladší tří let, asistentů pedagoga, školních asistentů, speciálních pedagogů, školních psychologů, případně dalších specialistů,
 - rozvoj spolupráce mezi školami a dalšími aktéry činnými ve společném vzdělávání a v souvisejících oblastech, zejména se školskými poradenskými zařízeními, orgány sociálně právní ochrany dětí atp.,

- realizace jednorázových i dlouhodobých akcí a aktivit pro vzdělávání a výchovu všech dětí a žáků podle jejich dovedností, schopností a potřeb, zejména pedagogické diagnostiky a následné práce s dětmi a žáky podle jejich individuálních vzdělávacích plánů a plánů pedagogické podpory, ale také např. doučování, výuky českého jazyka pro cizince, kroužků, resp. nadstandardních aktivit mimo školní vzdělávací program, projektových dnů, besed a dalších akcí a aktivit,
- atd.

PRIORITA Č. 7: ZÁZEMÍ PRO VZDĚLÁVÁNÍ

Priorita PS Zázemí byla revidována na jejím setkání.